

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРИЧ

29 серпня 2025 р.

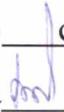
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ СВІТОВОГО КІНЕМАТОГРАФУ»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

Освітня програма: Культурологія

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв
« 29 » серпня 2025 р
Голова Олександр РУДЕНКО

Розробники:

Гура Вікторія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри музикознавства та культурології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
музикознавства та культурології

Протокол № _1_ від. «28»_серпня_2025 р.

Завідувач кафедри музикознавства та культурології

доктор мист., професор Зав'ялова О.К.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
4-й		-й	
Семестр			
8-й		-й	
Лекції			
22 год.		год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
72 год.		год.	
Консультації:			
2 год.	год.		
Загальна кількість годин - 120		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Історія світового кіно», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складовою підготовки студентів ОР Бакалавр НН інституту культури і мистецтв.

Мета курсу. Надати достатню теоретичну базу із дисципліни. Викладання навчальної дисципліни «Історія світового кінематографу» є ознайомлення майбутніх спеціалістів з основними етапами становлення та розвитку світового кінематографу, опанування кіномови як особливої мови мистецтва та формування навичок самостійного аналізу актуальних проблем сучасного кіномистецтва.

Завдання курсу. Під час вивчення курсу особлива увага приділяється закономірностям мови кіно, формуванням видів та жанрів кіномистецтва. Аналізується взаємодія різних видів мистецтв у ХХ ст. та вплив політичних, соціальних, економічних, релігійних та ін. факторів на еволюцію кіно.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами до вивчення дисципліни є опанування такими курсами як «Культурологія», «Історія медіа культури».

3. Результати навчання за дисципліною

Зміст курсу забезпечує: вивчення, узагальнення та реалізації в практичній діяльності вітчизняного і зарубіжного досвіду у кінематографії; аналіз і творче переосмислення провідних концепцій та систем сучасного кіно; розширення знань про сучасні кінематографічні течії і напрями, їх специфіку та історичну ретроспекцію.

<p>Знання: мистецьких аспектів та соціокультурних закономірностей розвитку культури.</p> <p>Уміння: критично мислити, застосовувати культурологічні знання для аналізу культурного простору та визначення векторів його подальшого розвитку.</p>	<p>ПРН-1</p>	<p>Знати основні принципи наукової, дослідницької та прикладної діяльності, які базуються на глибокому вивченні взаємозв'язків культурології, психології, історії культури, public relations спираючись на економічні та технологічні можливості.</p>
<p>Знання: змісту та взаємозв'язків культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.</p> <p>Уміння: збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо змісту та тенденцій розвитку культури.</p>	<p>ПРН-2</p>	<p>Оволодіти загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального кругозору.</p>
<p>Знання: змісту та тенденцій розвитку культури, основних чинників культурної динаміки.</p> <p>Комунікація: викладати власні думки, здійснювати їх аргументацію.</p>	<p>ПРН-6</p>	<p>Вміти узагальнювати теоретичні навички при створенні соціокультурних проєктів та в діяльності по зв'язкам із громадськістю.</p>

<p>Уміння: здатність аналізувати та оцінювати художню, духовну й матеріальну цінність культурного об'єкта (в різних хронологічних межах, географічних ареалах, певному соціокультурному просторі).</p> <p>Комунікація: здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати інноваційні культурологічні проекти, проявляти лідерські якості під час їх реалізації.</p>	<p>ПРН-12</p>	<p>Вміння самостійно вирішувати завдання на основі системного підходу в розробці та реалізації культурних проектів.</p>
<p>Уміння: здатність до пошуку, обробки й аналізу наукової теоретичної та фахової емпіричної інформації з різних джерел для узагальнення результатів.</p> <p>Комунікації: здатність до планування та організації різних заходів та форумів культурного спрямування.</p>	<p>ПРН-15</p>	<p>Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p>A 90 – 100 Відмінно</p>	<p>Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.</p>
<p>B 82 – 89 Добре</p>	<p>Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.</p>
<p>C 74 – 81 Добре</p>	<p>Студент виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно-культурологічний комплекс виявляється обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).</p>
<p>D 64 – 73 Задовільно</p>	<p>Студент виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з культурологічної літератури, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.</p>
<p>E 60 – 63 Задовільно</p>	<p>Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру.</p>
<p>F 35 – 59 Не задовільно</p>	<p>Студент емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.</p>
<p>FX 1 – 34 Не задовільно</p>	<p>Недбалість студента щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.</p>

Розподіл балів на 8 семестр

Поточний контроль		Разом	Сума
Т 1.1-1.5	Т 2.1-2.6.	60	100
Поточний контроль			
30	30		
Контроль самостійної роботи		40	
20	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання – залік, реферати, презентації результатів завдань та досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Поява та розвиток кіномистецтва в кінці 19 – першій половині 20 ст.

Розділ 2. Світовий кінематограф у другій половині 20 – на початку 21 ст.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Поява та розвиток кіномистецтва в кінці 19 – першій половині 20 ст.

Тема 1.1. Зародження кіномистецтва.

Винахід кіноапарату. Передісторія появи малюнків, що рухаються. Кінетоскопи Едісона, Тимченко, Прушинського. Кінематограф братів Люмер. Однопланові фільми. Кіно, як атракціон. Ярмаркове кіно. «Пенні аркади» у США. «Мюзікхоли» у Великобританії. Художнє моделювання Жоржа Мельєса. Кіновиробництво у Європі. «Пате» проти «Гомона». Основні жанри та різновиди раннього кіно. Поява художніх фільмів.

Тема 1.2. Створення кіноіндустрії.

Центри національного кіновиробництва. Формування перших американських кіностудій. Відкриття Д.У. Гріфітта. Формування нового покоління режисерів. Кіно після Першої світової війни. Французький рух імпресіоністів. Успіхи німецького кіно. Створення мереж кінотеатрів. Кінопрокат. «Німа комедія» як найпопулярніший жанр. Криза німого кіно.

Тема 1.3. Звукове кіно і революція у кінематографі.

Звук як елемент нової естетики у кіно. Технічні проблеми ранніх звукових фільмів. Поширення звукового кіно в країнах Європи. Створення монополії Голлівуду. Поява кіностудій-гігантів. Виокремлення «незалежного» кіномистецтва. Створення «Великої п'ятірки». Незалежні студії. «Виробничий кодекс» Хейса. Самоцензура у Голлівуді. Інновації у процесі зйомки: рух камери, кіностилі, спецефекти. Мюзікл. Фільм-нуар. Французький поетичний реалізм.

Тема 1.4. Світове кіно у 50-70 рр. ХХ ст.

Холодна війна та світова кіноіндустрія. Формування культури кіноглядача. Кінофестивалі. Європейське арт-кіно. Повернення до модернізму. Італійський неореалізм. Вплив неореалізму на розвиток кіномистецтва. Французьке кіномистецтво 1950 років. Післявоєнне «не західне кіно».

Тема 1.5. Документальне кіно і його вплив на розвиток кінематографу.

Поява документального кіно. Розвиток документального кіно у 1920-40 роках. Кінодокументалістика та Друга світова війна. Кінохроніка. Монтажне кіно. Синтез слова і зображення у документальному кіно. Нові прийоми у документальному кіно у 1970-80 роки.

Розділ 2. Світовий кінематограф у другій половині 20 – на початку 21 ст.

Тема 2.1. Кіно як масове мистецтво. Держава і кінематограф. Міфотворчість в кіно. Телебачення як «фабрика» міфів. Телебачення як чинник створення «віртуальної реальності».

Тема 2.2. Відродження європейського кіномистецтва.

Нова хвиля у Франції. Нові акторська та операторська школи. Молоде кіно Італії. Спагеті-вестерн. «Реалізм» у кіномистецтві Великобританії. Кіномистецтво Східної Європи.

Тема 2.3. Розвиток кіноіндустрії у 1960 рр. Трансформація класичного студійного стиля. Американське авторське кіно. Вплив незалежних режисерів на драматургію фільмів, характер та зовнішність героїв. Відокремлення детективів, трилерів, жахів. Відродження Голлівуду. Малобюджетне кіно.

Тема 2.4. Кіно і створення глобальної кінокультури. Голівуд, кабельне телебачення та відео. Цифрове кіно. Вплив телебачення на кіно. Мегаплекси. Мультиплекси. Транснаціональне кіно. Нові медіаконгломерати. Нові художні тенденції. Відеопіратство. Фан-субкультури. Інтернет і кіно у 21 столітті.

Тема 2.5. Українське кіно ХХ ст. Становлення українського кінематографу. Видатні українські фільми і режисери: Олександр Довженко, Іван Кавалерідзе, Микола Шпиковський, Арнольд Кордюм, Петро Чардинін, Георгій Тасін, Марк Донської, Леонід Луков, Сергій Параджанов, Юрій Ілленко, Леонід Осика, Микола Мащенко, Леонід Биков, Кіра Муратова, Фелікс Соболев. Історичні етапи розвитку українського кінематографу.

Тема 2.6. Українське кіно початку ХХІ ст. Становлення українського героїчного кіно. Національна тематика у кінематографі. Різноманітність української кінопродукції. Участь українських митців у зарубіжних кінофестивалях.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1.											
Поява та розвиток кіномистецтва в кінці 19 – першій половині 20 ст.											
Тема 1.1. Зародження кіномистецтва.	9	2	2			5					
Тема 1.2. Створення кіноіндустрії	8	2	2			4					
Тема 1.3. Звукове кіно і революція в кінематографі.	13	2	2		2	7					

Тема 1.4. Світове кіно у 50-70 рр. XX ст.	11	2	2			7						
Тема 1.5. Документальне кіно і його вплив на розвиток кінематографу.	11	2	2			7						
РОЗДІЛ 2. Світовий кінематограф у другій половині 20 – на початку 21 ст.												
Тема 2.1. Кіно як масове мистецтво	11	2	2			7						
Тема 2.2. Відродження європейського кіномистецтва.	11	2	2			7						
Тема 2.3. Розвиток кіноіндустрії у 1960 рр.	11	2	2			7						
Тема 2.4. Кіно і створення глобальної кінокультури.	11	2	2			7						
Тема 2.5. Українське кіно XX ст.	13	2	4			7						
Тема 2.6. Українське кіно початку XXI ст.	11	2	2			7						
Усього годин	120	22	24	2		72						

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зародження кіномистецтва.	2	
2	Створення кіноіндустрії	2	
3	Звукове кіно і революція в кінематографі.	2	
4	Світове кіно у 50-70 рр. XX ст.	2	
5	Документальне кіно і його вплив на розвиток кінематографу.	2	
6.	Кіно як масове мистецтво	2	
7.	Відродження європейського кіномистецтва.	2	
	Розвиток кіноіндустрії у 1960 рр.	2	

8			
9	Кіно і створення глобальної кінокультури.	2	
10	Українське кіно ХХ ст.	2	
11	Українське кіно початку ХХІ ст.	2	
	Всього	22	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зародження кіномистецтва.	2	
2	Створення кіноіндустрії	2	
3	Звукове кіно і революція в кінематографі.	2	
4	Світове кіно у 50-70 рр. ХХ ст.	2	
5	Документальне кіно і його вплив на розвиток кінематографу.	2	
6.	Кіно як масове мистецтво	2	
7.	Відродження європейського кіномистецтва.	2	
8	Розвиток кіноіндустрії у 1960 рр.	2	
9	Кіно і створення глобальної кінокультури.	2	
10	Українське кіно ХХ ст.	4	
11	Українське кіно початку ХХІ ст.	2	
	Всього	24	

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зародження кіномистецтва.	5	
2	Створення кіноіндустрії	4	
3	Звукове кіно і революція в кінематографі.	7	
4	Світове кіно у 50-70 рр. ХХ ст.	7	
5	Документальне кіно і його вплив на розвиток кінематографу.	7	
6.	Кіно як масове мистецтво	7	
7.	Відродження європейського кіномистецтва.	7	

8	Розвиток кіноіндустрії у 1960 рр.	7	
9	Кіно і створення глобальної кінокультури.	7	
10	Українське кіно XX ст.	7	
11	Українське кіно початку XXI ст.	7	
	Всього	72	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Іванов С. П. Найважливіше з мистецтв. — К., 1969.
2. Іванов С. П. Кіно. Політика. Політичний фільм. — К., 1980.
3. Час і простір у кінематографі / Зубавіна І. Б. ПСМ АМУ. — К.: Щек, 2008. — 447 с.
4. Екранна культура: Засоби моделювання художньої реальності / Зубавіна І. Б. ПСМ АМУ. — К.: Інтертехнологія, 2006. — 272 с.: іл.
5. Брюховецька Лариса. Приховані фільми: українське кіно 1990-х. — К., 2003. — 384 с.
6. Гершевська Б. З історії культури кіно у Львові 1918—1939 рр. / Барбара Гершевська; пер. з польськ. — Львів: Незалежний культурологічний журнал «І», 2GG4. — 98 с.
7. Екранна культура: Засоби моделювання художньої реальності / Зубавіна І. Б. ПСМ АМУ. — К.: Інтертехнологія, 2006. — 272 с.: іл.
8. Жукова А. Є. . Українське радянське кіномистецтво. 1930—1941. — К., 1959 (завантажити PDF-файл [Архівовано 29 січня 2020 у Wayback Machine.]
9. Жукова А. Є. . Українська кінопанорама. — К., 1972
10. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті: [монографія] / Академія мистецтв України; Інститут проблем сучасного мистецтва. — К. : Фенікс, 2007. — 296 с. : іл. — ISBN 978-966-651-773-2.
11. Любомир Госейко. Історія українського кінематографа. 1896—1995 : пер. с фр. / Пер. Станіслав Довганюк; Відп. ред. і передм. Володимир Войтенко. — К. : KINO-КОЛО, 2005. — 464 с. — 1000 пр. — ISBN 966-88640-0-X^{[1][2]}
12. Історія українського кіно. Т. 2 : 1930—1945 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. — Київ, 2016. — 448 с. — ISBN 978-966-02-8073-1 (загальний); ISBN 978-966-02-8074-8 (т. 2) <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2016/kino2.pdf> [Архівовано 20 січня 2019 у Wayback Machine.]
13. Миславський В. Кінословник. Терміни. Визначення. Жаргонізми. Харків: ХЧМГУ, 2006. 328 с. ISBN 966-8246-59-4
14. Музична культура України і документальний кінематограф (за матеріалами ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного) : довідник / авт.-упоряд. О. Литвинова ; [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного. — К.: ІМФЕ, 2014.- ISBN 978-966-02-7118-0
15. Нариси з історії кіномистецтва України / ПСМ АМУ; Ред.- упоряд. І. Б. Зубавіна; Наук. ред. В. Л. Скуратівський, О. С. Мусієнко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), І. Д. Безгін, В. Г. Горпенко та ін. — К.: Інтертехнологія, 2006. — 864 с.: іл.

16. Режисери і фільми сучасного українського кіно: Творчі портрети / Упоряд. і вст. ст. Д. Я. Шлапака. — К.: Мистецтво, 1969. — 214 с.: іл.
17. Тримбач С. В. Кіно народжене Україною. Альбом антології українського кіно. — К.: Самміт-Книга, 2016. — 384 с. — ISBN 978-966-575-212-7
18. Українське кіно від 1960-х до сьогодні. Проблема виживання: збірник наукових статей / упорядник Лариса Брюховецька. — К.: Редакція журналу «Кіно-Театр»; Видавництво «Задруга», 2010. — (Серія "Бібліотека журналу «Кіно-Театр»).
19. Час і простір у кінематографі / Зубавіна І. Б. ППСМ АМУ. — К.: Щек, 2008. — 447 с.
20. Миславський В. Історія українського кіно 1896—1930: факти і документи. Т. 1. Харків: «Дім Реклами», 2018. 680 с. : 506 іл. ISBN 978-966-2149-66-1
21. Миславський В. Історія українського кіно 1896—1930: факти і документи. Т. 2. Харків: «Дім Реклами», 2018. 528 с. : 827 іл. ISBN 978-966-2149-67-8
22. Шупик О. Б. Становлення українського радянського кінознавства. — К., 1977.
23. Формування кінематографічної школи в Україні: монографія: [у 3 т.] / О. В. Безручко; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Ф-т кіно і телебачення. — Київ: КНУКіМ, 2017. — 25 см. — (Нова енергія професіоналів) (Серія «Світ кіно і ТБ»). — ISBN 978-966-602-192-5

Додаткові:

1. Історія світового та вітчизняного кіномистецтва: хрестоматія: [у 2 т.] / уклад. Андрій Бурий. — Дрогобич: РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2011. Т. 2. — 2011. — 539 с. : іл. — Текст укр., рос. — Бібліогр. в кінці ст. — 300 прим. — [ISBN 978-966-384-205-9](#)
2. Кінематограф у контексті культурного простору ХХ століття: монографія / Тимофій Кохан; Ін-т культурології НАМ України. — Київ: Ін-т культурології НАМ України, 2017. — 303 с. — Бібліогр.: с. 282—303. — 200 прим. — [ISBN 978-966-2241-45-7](#)
3. Кіно як синтез мистецтв: звук і музика... : монографія / В. В. Демещенко. Київ: НАКККіМ, 2012. — 336 с. — [ISBN 966-452-114-4](#).
4. Модернізм & авангард: єдність протилежностей. Кінематограф ХХ століття: [монографія] / Оксана Мусієнко; Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва, Київ. нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого, Держ. агентство України з питань кіно. — Київ: Логос, 2018. — 398, [1] с. + 80 с. іл. — Бібліогр.: с. 363—375. — 300 прим. — [ISBN 978-617-7446-52-0](#)
5. Український словник-довідник екранних медіа: лексикон кіно, телебачення, відео та Інтернету: бл. 2000 термінів і ключ. понять з галузей історії, теорії, поетики, наук.-природн. засад, технологій, творч. професій, менедж. і соц. функцій сучас. екрана / Олександр Рутковський; НАН

України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім.
М. Т. Рильського. — К. : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2007.
302, [20] с. : іл. — Бібліогр.: с. 302. — [ISBN 978-966-02-4557-0](#)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Засоби ІКТ, презентації.

10. Інформаційні ресурси

1. Все про кіно. - <https://sites.google.com/site/kinovsepro/istoria-kino>
2. Як народився кінематограф: історія винаходу рухомої картинки - <https://znaj.ua/history/210964-yak-narodivsya-kinematograf-istoriya-vinahodu-ruhomoji-kartinki>
3. Історія кіномистецтва - <https://culturalproject.org/courses/55a8c82687cb9472208b4584>
4. Історія українського кіно. Погляд з ХХІ століття - http://www.ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=812
5. Жанри кіно і типи фільмів - <https://navro.org/zhanri-kino-i-tipi-filmiv/>
6. Жанри кіно - <https://vseosvita.ua/library/zanri-kino-7818.html>
7. Жанри кінематографу та їхні специфічні риси - osvita.ua/vnz/reports/culture/12053/
8. У Голлівуді почалася криза ідей - https://dt.ua/CULTURE/u_gollivudi_pochalasya_kriza_idey.html